

YTTRANDE

ert dnr
U2020/00060/S

datum
2020-05-08

Utbildningsdepartementet

Betänkandet SOU 2019:64: Nya regler för skolor med konfessionell inriktning (U2020/00060/S)

Sammanfattning

Kristna Friskolerådet väljer att yttra sig över avsnitten som rör definitioner, ägar- och ledningsprövning, krav på anmälan av konfessionell inriktning, samlad godkännandeprövning, regler för skolavslutningar, etableringsstopp samt övergångsbestämmelser.

Vi anser att det är bra att förtydliga begreppen undervisning och utbildning samt konfession. Vad gäller konfession anser vi att skollagens indelning av skolor i två grupper, konfessionell och icke-konfessionell är problematisk och egentligen obehövlig. Eftersom skollagen redan är utformad på det sättet och då denna grundläggande problematik inte har ingått i utredningsuppdraget väljer vi att acceptera denna distinktion. Däremot har vi förslag på en utvidgning av begreppet konfessionell jämfört med utredningens förslag. Vår definition överensstämmer med den europarättsliga kontexten vilket inte utredningens gör. Vi menar också att begreppen "bekännande" och "förkunnande" behöver definieras för att undvika framtida godtyckliga och mångskiftande tolkningar.

Vår allvarligaste invändning mot en lagstiftning i enlighet med betänkandets förslag gäller ett etableringsstopp för konfessionella skolor. Förutom att ett sådant stopp utgör brott mot mänskliga rättigheter, som utredaren själv har konstaterat, måste förbudet även ses som början till en utarmning av hela vårt utbildningsväsende. De konfessionella skolornas roll att bredda och fördjupa en god pedagogik och att bidra till integration och ansvarskännande hos kommande generationer kan inte överskattas. De problem som framkommit i några konfessionella skolor har visat sig kunna rättas till med nuvarande system och lagstiftning, vilket är avsevärt mindre ingripande än ett etableringsstopp. Regeringen och utredningen har inte pekat på ett enda skäl som visar på ett behov av ett etableringsstopp.

De föreslagna reglerna om ägar- och ledningsprövning är enligt vår mening inte nödvändiga för att uppnå syftet att komma tillrätta med missförhållanden. Nuvarande lagstiftning, som varit i kraft endast drygt ett år, behöver utvärderas innan ytterligare regler införs. De föreslagna

reglerna skulle medföra stora tolkningssvårigheter och dessutom utgöra brott mot mänskliga rättigheter.

Vad gäller anmälan om konfessionell inriktning riskerar utredningens förslag att ytterligare förstärka misstänklighöret av just skolor på religiös grund. Vi föreslår en vidare definition av begreppet konfessionell. Vi anser därför att alla skolor i stället ska vara skyldiga att till elever och vårdnadshavare tydligt deklarerat sin filosofiska, religiösa och/eller pedagogiska grund, samt på vilket sätt denna grund kommer till uttryck i utbildningen.

När det gäller skolavslutningar anser vi att nu gällande lagstiftning och praxis är tillräcklig för att tillförsäkra eleverna religionsfrihet.

Övergångsbestämmelserna innebär dels att frågorna avgörs innan nästa riksdagsval, dels att tiden för omställning skulle bli alltför knapp. Detta anser vi vara högst olyckligt.

Allmänna synpunkter

Krav som, enligt de internationella konventioner om mänskliga rättigheter som Sverige undertecknat, kan ställas på den som inrättar och driver en utbildningsinstitution handlar bland annat om att undervisningen ska leva upp till en av staten fastställd miniminivå, att utbildningen ska syfta till att till fullo utveckla människans personlighet, att utbildningen ska främja förståelse, tolerans och vänskap mellan alla nationer, rasgrupper och religiösa grupper och att utbildningen ska syfta till att utveckla respekt för barnets föräldrar, för barnets egen kulturella identitet, eget språk och egna värden, för vistelselandets och för ursprungslandets nationella värden och för kulturer som skiljer sig från barnets egen. Barnet ska också förberedas för ett ansvarsfullt liv i ett fritt samhälle i en anda av förståelse, fred, tolerans, jämlikhet mellan könen och vänskap mellan alla folk, etniska, nationella och religiösa grupper och personer som tillhör urbefolkningar samt utveckla respekt för naturmiljön.

Dessa grundsatsar är tydliga uttryck för konfession och om de ska efterlevas förutsätts enligt vår mening att konfessionella inslag ingår i all utbildning.

En aspekt som blivit alltmer aktuell är behovet att främja integration i den svenska skolan. Vi menar att integration främjas genom att bejaka svensk tradition, där den kristna kyrkan spelat en avgörande roll. Om vi inte synliggör och värdesätter vår egen tradition försvåras integrationen.

Kristna Friskolerådet anser att konfessionella inslag i alla skolor skulle underlätta integration, i synnerhet för de stora invandrargrupper som kommit till den svenska skolan de senaste åren. Vi kan redan se tecken på att de största problemen med tvivelaktig värdegrund förekommer på skolor som inte har deklarerat sig som konfessionella och som inte har några tydligt konfessionella inslag.

Utredningens förslag och bedömningar

11.3 Gränsdragningen mellan utbildning och undervisning ska förtydligas

11.3.3

Undervisning

... processer som leds av lärare eller förskollärare enligt mål

som anges i skollagen och andra författningar och som ska leda till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden.

Vi tillstyrker betänkandets förslag.

11.3.4

Utbildning

... verksamhet enligt skollagen och andra författningar som

bedrivs av en huvudman och inom vilken barn eller elever erbjuds undervisning.

Vi tillstyrker betänkandets förslag.

Kommentar:

Begreppen är dock svåra att särskilja för förskolan. Ett klargörande av begreppen "undervisning" och "utbildning" utifrån förskolans läroplan Lpfö 18, är nödvändigt.

11.4 Definitioner som rör konfession

11.4.3 Definition av konfessionella inslag

Konfessionella inslag

... inslag som innehåller bekännande eller förkunnande delar

som tillhör en viss religion

Vi avstyrker utredningens förslag i den del som gäller religion och tillstyrker den del som gäller bekännande eller förkunnande delar.

Vårt förslag lyder: Konfessionella inslag ... inslag som innehåller bekännande eller förkunnande delar som tillhör en viss religion, filosofi eller livsåskådning.

Vi menar också att begreppen "bekännande och förkunnande" behöver definieras.

Skäl för vår mening:

I tidigare lagstiftningsarbete har Lagrådet efterlyst en definition av uttryck som "icke-konfessionell", "konfessionell inriktning" och "konfessionella inslag" (prop. 2009/10:165 s. 1 304). Enligt Lagrådets mening är uttrycken av så avgörande betydelse för förståelsen av

lagtexten att även dessa förtjänar att definieras redan inledningsvis på samma sätt som har gjorts med andra grundläggande uttryck. Någon definition infördes dock inte i 2010 års skollag. Det är den uppgiften utredaren har fått i denna utredning.

Kristna Friskolerådet menar följande: Skollagens uppbyggnad som särskiljer konfessionell och icke konfessionell är problematisk. De flesta avgränsar begreppet konfessionell till enbart religion, men begreppet bör ha en långt vidare tolkning. Med en vidare tolkning är konfessionella inslag inte begränsade till enbart religiösa skolor, utan är i själva verket nödvändiga och flitigt förekommande i alla skolor. Därför är utredningsuppdraget egentligen omöjligt.

Det allra tydligaste är den värdegrund som framgår av 1 kap. 5 § skollagen där det anges att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Samma grundsats framgår i läroplanen som inleds med: Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan ska gestalta och förmedla.

Det som räknas upp är ett antal konfessionella grundsatser för den svenska skolan. Det är värderingar som inte bygger på vetenskapliga fakta, utan på en övertygelse. All utbildning bygger på vissa värderingar, men i varje tid anses övertygelsen som så självklar att man inte ser att det är just en övertygelse, en tro, en konfession. Vad som ska läras ut i skolan och hur detta ska ske är direkt kopplat till den konfession som finns för skolan.

På samma sätt är varje människas vardag fylld av konfessionella ställningstaganden. När människor upprörs över könssegregation på en muslimsk skola, så gör de det utifrån en konfession som föreskriver att kvinnor och män har samma värde, ska ges lika förutsättningar och inte ska separeras. Så varför reducera begreppet konfessionell till sådana yttringar som direkt kan kopplas till någon påtaglig religiös tradition, när alla människors vardag är fylld av konfessionella handlingar och trosföreställningar?

Vi hävdar att det, i de allra flesta situationer, inte existerar någon icke-konfessionell undervisning. Denna uppfattning får stöd från Europadomstolens praxis. I målet Kjeldsen, Busk Madsen och Pedersen mot Danmark klargjorde Europadomstolen att det för många skolämnen inte går att fastställa någon värdeneutral undervisning, utan att filosofiska, religiösa och andra värdegrundade aspekter ingår i de flesta ämnen. Domstolen gjorde följande uttalande:

“I själva verket förefaller det vara mycket svårt i många skolämnen att inte ha, i större eller mindre utsträckning, någon filosofisk prägel eller inblandning. Det samma gäller religiös koppling, om man betänker förekomsten av religioner som utgör en mycket vid dogmatisk och moralisk enhet, och som har svar på varje fråga av filosofisk, universell eller moralisk art.”

Låt oss ge ytterligare exempel för att visa hur problematisk indelningen i vad som är konfessionellt respektive icke-konfessionellt är:

Vid några tillfällen har förekomsten av yoga-övningar i kommunala skolor lett till reaktioner. År 2012 beslutade Skolinspektionen att den barnyoga som förekom vid Östermalmsskolan i Stockholm var tillåten. I motiveringen till beslut ågnades stort utrymme åt uttrycket "aum". Stockholms kommun förklarade användandet av uttrycket i barnyogan med att "I yoga är ordet ett mantra som syftar till att skapa positiva effekter i kroppen." Det ligger nära till hands att se det som ett konfessionellt uttalande. Ett av skälen till Skolinspektionens godkännande var att deltagandet i yogan var frivilligt - ett förhållande som ska gälla för konfessionella inslag, vilket man alltså menade att detta inte var.

Det har också förekommit att elever i offentlig skolverksamhet fått skriva texter med bekännelse till en viss religion. Skolan har ansett att den pedagogiken inte är att anse som konfessionell eftersom det enbart utgjort en övning i att sätta sig in i andra trosuppfattningar än den egna.

Kristna Friskolerådet menar att indelningen i konfessionell och icke-konfessionell är omöjlig. Den enda funktion indelningen nu har fått i svensk skola är att särbehandla en viss grupp skolor. I stället för att fokusera på detta borde granskningen av alla skolor handla om i vilken utsträckning undervisningen är allsidig, saklig och sker med respekt för den personliga integriteten.

Vi menar alltså att uppdraget att ge förslag på en definition av konfessionell respektive icke-konfessionell inriktning är omöjligt att utföra, eftersom konfessionella aspekter är en del av undervisningen vid alla skolor. Att formulera en definition som endast omfattar de inriktningar som tydligt deklarerar sin konfessionella grund, vore diskriminerande.

Kristna Friskolerådet menar att det är omöjligt att diskutera påverkan från olika religiösa inriktningar in i skolan, utan att också ha en förståelse för hur starkt den sekularistiska diskursen präglar den svenska skolan. Ska begreppet "konfessionella inslag" finnas kvar behöver även varje ateistisk och sekulär världsbild definieras som en konfession bland andra och uttrycken för dessa konfessioner tydliggöras. Vi kan se stora problem med den närmast totala dominansen av en sekulär världsbild i dagens svenska skola, vilken av många uppfattas som neutral. Europadomstolen har, i det så kallade krucifixfallet, konstaterat att "sekularism" också är en övertygelse, en trosuppfattning, och därmed inte neutral.

Europadomstolen har också slagit fast att övertygelser grundade på sekularism ryms inom europakonventionens formulering om "överensstämmelse med föräldrarnas religiösa och filosofiska övertygelse". Därmed jämställer Europadomstolen sekularism med religiösa och filosofiska övertygelser. Alltså är även sekularism grundad på en övertygelse och inte sprungen ur ett neutralt synsätt.

Kännetecknande för en sekulär stat ska inte vara att den verkar för en förvisning av religiösa uttryck till det privata, utan att den står för pluralism i det offentliga livet, även i skolan, men inte favoriserar någon livsåskådning framför andra.

Vi ser en uppenbar risk att det, utifrån utredningens direktiv, ytterligare normeras en negativ särbehandling av religion i svensk skola. Utgångspunkten när religiösa livsåskådningar diskuteras tenderar att vara genomgående negativ. Religiös påverkan förefaller betraktas som en helt annan typ av påverkan än annat inflytande. Europakonventionen talar, i samband med föräldrars rätt att välja utbildning och undervisning för sina barn utifrån sin övertygelse, både om religiös och filosofisk övertygelse. EU-stadgan nämner dessutom pedagogisk övertygelse.

Barnkonventionen värnar om barnets tanke-, samvets- och religionsfrihet (både positiv och negativ).

Vi har redan, i våra tidigare skrivelser till utredningen, beskrivit hur all undervisning ytterst vilar på vissa värderingar; konfessioner. Skolor som exempelvis Montessori-, Waldorf- och Freinet-skolor bygger på en viss övertygelse, och påverkar eleverna utifrån denna övertygelse. Och även en skola som inte har en uttalad profil förmedlar övertygelser till sina elever, men mer subtilt än skolor som tydligt deklarerar sin grund.

I stället för att fokusera på religion borde granskningen av alla skolor handla om i vilken utsträckning undervisningen är allsidig, saklig och sker med respekt för den personliga integriteten. På det sättet kommer alla livsåskådningar, inklusive sekularismen, granskas efter samma villkor. Om religion på detta sätt jämförs med andra trossatser och övertygelser så blir kvalitetsgranskningen av alla skolor effektiv och rättvis så att barn och elever får den utbildning de förtjänar.

Vi inser att det med den uppbyggnad som skollagen har, med ett särskiljande mellan konfessionella och icke-konfessionella skolor, ändå finns ett behov av definition. För att undvika att definitionen blir alltför snäv föreslår vi att definitionen innefattar ett vidare område än enbart religion. "Konfessionella inslag" skulle följaktligen kunna definieras som

... inslag som innehåller bekännande eller förkunnande delar som tillhör en viss religion, filosofi eller livsåskådning.

Frivillighet

Föreslagen bestämmelse i 1 kap. 7 a § skollagen

Inom en verksamhet med konfessionell inriktning ska deltagandet i konfessionella inslag alltid vara frivilligt. Huvudmannen ska försäkra sig om att vårdnadshavare och barn respektive elever är införstådda med att deltagande i sådana inslag är frivilligt.

Vid fristående förskolor med konfessionell inriktning får vidare konfessionella inslag endast förekomma i den utsträckning och vid de tillfällen som huvudmannen har informerat barnens vårdnadshavare om. Informationen ska lämnas skriftligen till vårdnadshavarna.

Vi tillstyrker endast betänkandets förslag givet ett vidare konfessionsbegrepp som innefattar även filosofier och livsåskådningar.

Skäl för tillstyrkan:

Att ansöka om skolgång vid en konfessionell skola innebär i sig som en självklarhet att de sökande avser att delta i de konfessionella inslag som skolan informerat om och som skolan även har presenterat för föräldrarna och eleverna. Föräldrarna avgör om barnets deltagande i skolans konfessionella inslag men skolan ska försäkra sig om att barnets önskan har beaktats.

De skolor som vi företräder ser till att denna hantering fungerar och en skärpning av frivilligheten tillför inget nytt. Skolinspektionen har möjlighet att kontrollera efterlevnaden i alla skolor.

Betänkandets förslag om frivillighet kopplas endast till religion. I de skolor som bygger sin verksamhet på en filosofisk, ideologisk eller pedagogisk grund saknar både föräldrar och elever rätten att kunna anmäla frivillighet till skolan, i likhet med vad som krävs för religiösa skolor. Detta medför att elever kan utsättas för både filosofisk och ideologisk ensidig påverkan utan att kunna värja sig. Begreppet "frivilligt deltagande" kan inte omfatta endast konfessionella skolor. Trots vår tillstyrkan menar vi att begreppet egentligen borde slopas då det är särskiljande och diskriminerande. Det torde räcka med att införa att **...varje huvudman ska försäkra sig om att all undervisning och utbildning genomförs på ett allsidigt och sakligt sätt med respekt för den personliga integriteten.**

11.4.5 Definition av konfessionell inriktning

Konfessionell inriktning

... verksamhet där det får förekomma konfessionella inslag som initieras och genomförs av huvudmannen

11.4.6 Definition av icke-konfessionell inriktning

Icke-konfessionell inriktning

... verksamhet där det inte får förekomma konfessionella inslag som initieras och genomförs av huvudmannen

Vi avstyrker betänkandets förslag i båda dessa delar.

Eftersom konfessionella inslag, utifrån vår icke-diskriminerande formulering, sker i olika utsträckning i alla skolor, är det meningslöst att göra en indelning i konfessionell respektive icke-konfessionell inriktning.

12 Förslag som rör ägar- och ledningsprövning

12.5 Demokrativillkor ska införas

Utredningen föreslår att ägar- och ledningsprövningen förstärks och fördjupas genom att den kompletteras med en prövning omkring vissa centrala demokratiska principer.

Vi avstyrker betänkandets förslag.

Skäl för avstyrkan:

Den ägar- och ledningsprövning som finns idag är ny, och dess verkningskraft har ännu inte utvärderats. Det är olämpligt, menar vi, att förändra den innan sådan utvärdering skett. Redan i nuvarande lagstiftning anges att det vid lämplighetsbedömningen ska beaktas viljan och förmågan att fullgöra skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse.

De rekvisit som nu ställs för prövningen om godkännande respektive fortsatt godkännande ger fortsatt stort prövningsutrymme för myndigheten i fråga. De uppställda rekvisiten som exempelvis våld, kränkande behandling och motarbetande av det demokratiska styrelseskicket är företeelser som självklart inte ska förekomma i skolan. Problemet är dock hur dessa begrepp

ska kunna tillskrivas presumtiva huvudmän. Vilka ageranden som ska utgöra ett hinder för tillstånd anges inte. Här finns utrymme för subjektiva eller opportuna bedömningar från den beslutande myndighetens sida. Det kan också finnas andra kriterier som borde ha angivits i lagtexten men som nu kommer att falla utanför myndighetens prövning. Vi menar att den allmänna formulering som redan finns är fullt tillräcklig för att tillgodose behovet av en förhandsprövning av en huvudmans lämplighet.

Ytterligare en svaghet i förslaget är att beviskravet för den granskande myndigheten är lågt, formulerat som "särskild anledning att anta", "viss styrka", "kan antas". Även utredaren konstaterar att prövningen blir en grannlaga uppgift. Vi menar att rättssäkerheten sätts åt sidan med dessa formuleringar.

Sammantaget är de föreslagna reglerna inte en proportionerlig åtgärd för att uppnå syftet att hindra skadliga och olämpliga skolmiljöer.

Förslaget innebär även en särbehandling och diskriminerar fristående skolor i förhållande till offentliga skolor, vilket strider mot Europakonventionens artikel 14 (om diskriminering). Den ägar- och ledningsprövning som idag existerar är tillräcklig.

12.6 En huvudmannaförsäkran ska införas

Fysiska personer som ansöker om att få starta enskild skolverksamhet ska lämna en skriftlig huvudmannaförsäkran.

Vi varken tillstyrker eller avstyrker betänkandets förslag.

Skäl för vår uppfattning:

Vi ser inte vilken funktion denna regel skulle ha i praktiken.

12.7.1 Tillsynsansvaret ska utökas och möjligheten att återkalla tillstånd utvidgas till att även omfatta demokrativillkor

Skolinspektionens respektive kommunernas tillsynsansvar ska utökas, så att de även ska ha tillsyn över att enskilda huvudmän som godkänts fortlöpande uppfyller demokrativillkoren. Godkännandet ska även kunna återkallas.

Vi avstyrker betänkandets förslag.

Skäl för avstyrkan:

Nuvarande lagstiftning, som varit i kraft endast drygt ett år, behöver utvärderas. Det måste först kunna konstateras att lagstiftningen inte fungerar tillfredsställande innan ytterligare regler införs.

13.1 Konfessionell inriktning ska anmälas

Vi avstyrker betänkandets förslag.

Skäl för avstyrkan:

Eftersom vi menar att konfessionsbegreppet måste anses vara mycket vidare än vad denna utredning bygger på skulle i stort sett varje skola behöva anmäla inriktning, vilket skulle göra förslaget meningslöst. Däremot anser vi att alla skolor i stället ska vara skyldiga att till elever och vårdnadshavare tydligt deklarerar sin filosofiska, religiösa och/eller pedagogiska grund, samt på vilket sätt denna grund kommer till uttryck i utbildningen.

Vi hävdar att: varje skola ska till elever och vårdnadshavare deklarerar sin inriktning vare sig den är religiös, filosofisk eller ideologisk av vilket slag det vara må eller om den utgår från en viss pedagogisk grund.

13.2 En samlad godkännandeprövning och tillsyn bör övervägas

Utredningen föreslår att godkännande av fristående förskolor och fristående fritidshem, med därtill hörande frågor och tillsyn, ska flyttas från kommunerna till en central myndighet.

Vi tillstyrker betänkandets förslag.

Erfarenheter från våra medlemsorganisationer visar att det finns brister i likvärdigheten när kommunerna har ansvaret för godkännande och tillsyn.

14. Skolavslutningar och andra traditionella högtider

Vi avstyrker betänkandets förslag.

Skäl för avstyrkan:

För elever, i den offentliga skolan och i en icke-konfessionell friskola, föreslår utredaren att frivilligheten ska lagstadgas då det handlar om besök i en gudstjänstlokal. Eftersom inga konfessionella inslag får förekomma i dessa sammanhang är förslaget inkonsekvent och ska inte leda till lagstiftning. Det som råder idag, tillfällig befrielse för eleven, är tillräckligt.

Dessutom hör det till allmänbildning att ha besökt olika lokaler tillhörande olika i samhället förekommande livsåskådningar.

15. Förslag som rör etableringsstopp och dess konsekvenser

15.2.1 Vad ett etableringsstopp ska innebära och vilka verksamheter som ska omfattas

Utredningen föreslår ett etableringsstopp och att det efter ett visst datum inte ska ges godkännande för enskilda huvudmän att bedriva skolverksamhet med konfessionell inriktning.

Vi avstyrker betänkandets förslag.

Skäl för avstyrkan:

Som utredaren konstaterar strider ett etableringsstopp mot en rad konventioner och internationella (och nationella) lagar. Det strider mot föräldrarätten i artikel 2 i Europakonventionens första tilläggsprotokoll. Vidare är det en form av religiös diskriminering vilket strider mot Europakonventionens artikel 14 (om diskriminering) samt artikel 9 (om religionsfrihet).

Ett etableringsstopp strider även mot svensk diskrimineringslag och gör våld på näringsfrihet och egendomsskydd. Rätten till utbildning, enligt artikel 14 i EU:s rättighetsstadga, och föräldrarätten ger europeiska medborgare rätt att komma till Sverige och starta skolor. Ett etableringsstopp strider mot fri rörlighet och etableringsrätt och kan uppfattas som ett handelshinder.

Konfessionella skolor är för många barn och ungdomar, som i den positiva religionsfrihetens namn valt en religion, en fristad från de kränkningar de får utstå från kamrater och personal i den offentliga skolan. Därför är de konfessionella skolorna viktiga att bevara.

Staten har inte framfört några skäl för att motivera sådana långtgående inskränkningar som ett etableringsförbud skulle innebära. Eftersom åtgärden att förbjuda konfessionella skolor helt saknar syfte måste förslaget förkastas. Förslaget är uttryck för diskriminering på grund av religion. Avsaknaden av syfte gör det omöjligt att ta ställning till den politiska avsikten och det kommer heller inte gå att utvärdera åtgärdens verkan.

Kristna Friskolerådet anser att konfessionella inslag i alla skolor skulle underlätta integration, i synnerhet för de stora invandrargrupper som kommit till den svenska skolan de senaste åren. Det finns en uttalad oro hos många politiker att nya skolor i invandratäta förorter ska försvåra integrationen. Vi menar att riskerna är större om de konfessionella inslagen förbjuds. Vi kan redan se tecken på att de största problemen med tvivelaktig värdegrund förekommer på skolor som inte har registrerats som konfessionella och som inte har några tydligt konfessionella inslag. De flesta avskräckande exempel som lyfts i debatten om konfessionella skolor brukar gälla skolor som inte är registrerade med konfessionell inriktning. De skolor som däremot öppet deklarerar sin inriktning befinner sig därmed också i en viktig dialog med svenska skolmyndigheter om hur denna inriktning får komma till uttryck. Skolinspektionen kan alltså kontrollera att deras verksamheter är förenliga med styrdokumentet.

Rädslan för radikalisering har ofta lyfts fram som argument mot konfessionella skolor i debatten. Forskning har visat att det snarare är bristen på religiös kompass hos de som värvats som gjort dem till lätta byten, inte motsatsen. Detta skulle tala för att konfessionella skolor, där en sund religion och kultur bibehålls, snarare är motmedel mot radikalisering än motsatsen.

15.3.2 Ett etableringsstopp ska införas för enskilt bedriven verksamhet med konfessionell inriktning inom förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem, gymnasieskola och gymnasiesärskola

Vi avstyrker betänkandets förslag.

Skäl för avstyrkan:

Förutom våra generella invändningar mot förslaget om etableringsstopp, som vi presenterar under 15.2.1, anser vi att formuleringen att godkännande inte ska ges om det annars finns anledning att anta att verksamheten kommer ha en konfessionell inriktning ger utrymme för godtycke och rättsosäkerhet.

15.3.3 Befintlig verksamhet får finnas kvar under vissa förutsättningar

Enskild huvudman, som tidigare godkänts att få bedriva skolverksamhet med konfessionell inriktning, ska fortsättningsvis kunna göra det även efter ett etableringsstopp om huvudmannen anmält skolverksamheten med konfessionell inriktning till myndighet samt påbörjat utbildningen före etableringsstoppet.

Efter etableringsstoppet ska inga möjligheter ges till skolor med konfessionell inriktning, att utöka sin verksamhet, utöver vad som följer av godkännandet som gäller för verksamheten.

Vi avstyrker betänkandets förslag.**Skäl för avstyrkan:**

Begränsningarna är särbehandlande och diskriminerande. Förslaget bryter mot ett antal internationella konventioner såväl som nationella lagar. Speciellt blir näringsfriheten satt ur spel. I praktiken kommer alla konfessionella skolors verksamhet att så småningom dö ut med förslaget. Förslaget ska inte leda till lagstiftning.

16 Ikraftträdande

Utredningen föreslår att lagändringarna i skollagen ska träda i kraft den 1 januari 2022. Bestämmelserna om etableringsstopp ska tillämpas från hösten 2023 och enskilda huvudmän som önskar ha konfessionell inriktning ska anmäla det senast 1 juli 2023.

Vi avstyrker betänkandets förslag vad gäller den del som avser etableringsstopp.**Skäl för avstyrkan:**

Vi anser att etableringsstopp inte ska införas. Om det, i strid med mänskliga rättigheter och EU:s rättighetsstadga, ändå skulle bli riksdagens beslut, anser vi att tidpunkten för införande är alldeles för tidigt satt. Utredningens drastiska förslag är så pass omfattande, och beskär fristående skolors verksamhet, att ett ikraftträdande endast kan ske efter nästa riksdagsval, 11 september 2022.

Övergångsbestämmelsen i denna del ska alltså formuleras som följande. Bestämmelserna i 2 kap. 5 e § andra stycket tillämpas första gången i fråga om godkännande av huvudman för utbildning som ska starta tidigast höstterminen 2024.

Kommentaren om ikraftträdandet (s. 45) ska ha följande lydelse:

Bestämmelserna om etableringsstopp ska tillämpas första gången i fråga om godkännande av huvudmän för utbildning som ska starta tidigast **hösten 2024**. Huvudmän för befintliga fristående skolor och fritidshem som önskar ha en konfessionell inriktning även efter etableringsstoppet ska anmäla konfessionell

inriktning till tillsynsmyndigheten, dvs. Skolinspektionen eller kommunen, **senast den 1 juli 2024.**

I detta ärende har Kristna Friskolerådets styrelse beslutat efter inhämtande av synpunkter från medlemsorganisationerna.

Stockholm 2020-05-08

Bo Nyberg, ordförande för Kristna Friskolerådet

.....